

Aan de gemeentebesturen van Nederland

Datum 06-02-0217

Behandeld door

Doorkiesnummer

Onderwerp Aanvalsplan voor het Nederlandse Landschap

Geacht gemeentebestuur,

Met trots stuur ik u hierbij het 'Aanvalsplan voor het Nederlandse Landschap' toe. Onze achterban maakt zich grote zorgen over de teloorgang van het typisch Nederlandse landschap. Tijdens zes streekconferenties gingen honderden bezorgde mensen hierover op uitnodiging van Natuurmonumenten met elkaar in gesprek. Wij zien het als maatschappelijke organisatie als onze plicht om de uitkomsten van deze bijeenkomsten onder uw aandacht te brengen. De zorgen en oplossingen die bij de streekconferenties naar voren kwamen vormen de basis van ons aanvalsplan.

- In het Drentse Norg, het Gelderse Vorden en het Brabantse Kaatsheuvel gingen boeren, burgers en andere betrokkenen in gesprek over hun landschap. Concrete vragen tijdens deze bijeenkomsten: Wat waarderen ze in hun omgeving? Waar maken zich zorgen over? Welke mogelijkheden zien ze voor verbeteringen? En misschien wel de belangrijkste vraag: wat kunnen de mensen daar zelf aan doen?
- Rondom de actie 'Bescherm de Kust' organiseerden we 3 kustconferenties (in Zeeland, Noord-Holland en Zuid-Holland) waar een deel van de 100.000 'Baywachters' met elkaar in gesprek ging over de bedreiging van de kust, en mogelijkheden om die open en mooi te houden. Er werden volop plannen gemaakt voor het behoud van onze prachtige stranden en duinen.
- De jeugd heeft de toekomst! Onder de Euromast in Rotterdam organiseerden we 'De Stad van Straks', waar ongeveer drieduizend kinderen en hun ouders werden uitgedaagd om na te denken over het Rotterdamse stadslandschap van de toekomst.

Als gevolg van deze bijeenkomsten worden er nu tal van initiatieven ondernomen en projecten opgestart. Vele daarvan zijn nog pril en de uitkomst is vaak nog ongewis, maar ik ben nu al onder de indruk van alle energie die mensen belangeloos besteden aan de omgeving in de buurt. Toch ben ik ook geschrokken. Geschrokken van de zorgen die veel deelnemers zich maken over de toekomst van hun landschap. Dat landschap verandert steeds vaker sluimerend in een onherkenbare lelijkheid.

Als grootste natuurbeschermingsorganisatie van Nederland hebben we besloten om niet weg te kijken maar om dit onderwerp op te pakken. Dat is voor ons ook best spannend. Want hoewel Natuurmonumenten meer dan 100 jaar geleden is opgericht als hoeder van natuur- én landschap, hebben we ons de laatste decennia vooral gefocust op het beheren, vergroten en verbinden van onze 355 natuurgebieden. Met dit aanvalsplan spreken we ons nu ook nadrukkelijk uit over de natuurwaarden buiten onze eigen gebieden en buiten het Natuurnetwerk Nederland.

Dit aanvalsplan was er nooit geweest zonder de deelnemers aan de streekconferenties. In ons aanvalsplan komen enkelen van hen aan het woord, maar ik wil iedereen via deze weg hartelijk danken voor zijn en/ of haar bijdrage. Laat u zich erdoor inspireren maar neem ook hun zorgen serieus. Als Natuurmonumenten doen we dat zeker. Wij willen oplossingen creëren voor de zorgen die worden gevoeld. We zijn er namelijk van overtuigd dat een brede maatschappelijke beweging de teloorgang van het Nederlandse landschap kan stoppen. De overheid moet daar zeker onderdeel van uitmaken. Onze achterban vraagt dat ook van u. Daarom roep ik op om op de volgende vier thema's acties te ondernemen:

1. Bescherm onze landschappen

Tijdens de streekconferenties was onze achterban duidelijk over hun verwachtingen van de overheid: bescherm onze landschappen! Bescherm deze waardevolle gebieden door in wet- en regelgeving zoals de Omgevingswet met nadruk de waarde van karakteristieke Nederlandse landschappen te verankeren. Bescherm onze landschappen ook door ze een centrale plek te geven in uw omgevingsvisie. Het zou mooi zijn als de tijdens de streekconferenties naar voren gekomen term 'koesterbeleid' hierbij het uitgangspunt is.

2. Maak onze landschappen sterker

In verbinding schuilt kracht. En een belangrijk kenmerk dat landschappen definieert is hun samenhang in de omgeving. Deze samenhang staat steeds vaker onder druk. Daarom is het belangrijk om economische activiteiten zoals bedrijfsterreinen, infrastructuur en woningbouw volledig te compenseren op het gebied van natuur én cultuurhistorie. Ontwikkel groen-blauwe dooradering in relatie met het omliggende buitengebied. Dit maakt onze landschappen robuuster, onze natuur vitaler en ons waterbeheer effectiever. In een tijd waarin we slimme manieren moeten vinden om de gevolgen van klimaatverandering tegen te gaan biedt water ons de oplossing: bijvoorbeeld als overloopgebied in tijden van hevige regenval of als buffer in tijden van droogte.

3. Houd onze landschappen leefbaar

Het grootste deel van onze leefomgeving omvat het landelijk gebied buiten onze steden. Meer dan 70% van het platteland wordt beheerd door agrarische ondernemers. De intensiteit van de Nederlandse landbouw trekt echter een zware wissel op het landschap. Onze achterban maakt zich zorgen over de toekomst van typisch Nederlandse agrarische cultuurlandschappen, koeien in de wei en weidevogels. Juist de bewoners in het landelijk gebied hebben vrees voor de gevolgen die zij zien van vermessing, intensivering en verrommeling als gevolg van krimp. De term 'landschapspijn' is daarbij zelfs gevallen. Een leefbaar platteland vraagt om een nieuw voedselsysteem waarin landbouw en natuur geen tegenpolen vormen. In landbouwbeleid moet het platteland centraal worden waarbij natuur en landbouw elkaar versterken.

4. Verbind onze landschappen

Steeds meer mensen wonen in de stad. Het groen in en om de steden is voor onze achterban van levensbelang: de plek waar ze als eerste heen gaan om te ontspannen of om juist te sporten. De samenhang tussen stad en platteland wordt hierdoor belangrijker: creëer meer groen in en om de stad en maak dat groen vooral ook voor onze kinderen aantrekkelijk. En last but not least: stimuleer de Nederlanders die in grote getalen actief zijn in het vrijwillig landschapsbeheer!

Ik hoop, mede namens onze achterban, die aan de basis van dit plan staat, dat dit aanvalsplan u inspireert en motiveert. Als Natuurmonumenten zijn we 25 januari een publiekscampagne gestart. Hierin wordt de overheid gevraagd om visie en regie. Alles daarover op www.natuurmonumenten.nl/landschap

Ik wens u veel leesplezier toe!

Met vriendelijke groet,

Marc van den Tweel
Algemeen directeur Natuurmonumenten